

Tantárgyi követelmény

FDB 1403 Történeti földrajz II.

(elmélet, a tárgy kollekviummal zárul)

Elsajátítandó tananyag:

A hazai történeti geográfia eredményei és feladatai. A Kárpát-medencében élő társadalmak táj- és erőforrás-használata, tájformáló, környezet-átalakító tevékenysége. A Kárpát-medence természeti képe a honfoglalás és a kora Árpád-korban. A természeti környezet változásai a 9-10. századtól a 19. század közepéig. A társadalom integrált környezet-átalakító tevékenysége a Kárpát-medencében (1846-1920). A magyarság történeti demográfiája (1920-ig).

A Kárpát-medence etnikumai, etnikai térszerkezet-változásai és az interetnikus kapcsolatok (1920-ig). A magyar településhálózat kialakulása és fejlődése a 10. századtól 1920-ig. A településhálózat változása 1920-tól 1945-ig. A magyar mező- és erdőgazdaság történeti földrajza a feudalizmustól 1920-ig. A Kárpát-medence bányászata és kohászata a korai feudalizmustól 1920-ig. A magyar ipar történeti földrajza. A feudális kori Magyarország közlekedési hálózata és piacközpontjai. Gazdasági erővonalak és erőközpontok a Kárpát-medencében. Az ország infrastruktúra-rendszerének kiépítése és hatása a társadalmi-gazdasági folyamatokra (19-20. század). Térszerveződés, régiók és interregionális kapcsolatok a Kárpát-medencében. Trianon hatása az ország társadalmi-gazdasági viszonyaira (1920-1945). Összehasonlító történeti földrajzi elemzések Északkelet-Magyarországon (Sajó-Bódva köze, Cserehát, Hernád-völgy, Harangod, Taktaköz, Zempléni-hegység, Bodrogek, Nyírség, Szatmár-Beregi-síkság)

Évközi ellenőrzés módja: zárthelyi dolgozatok

Tervezett időpontok: november második és december első hete

A vizsgára bocsátás feltétele: a minimális követelményeknek megfelelően megírt dolgozatok

Kötelező és ajánlott irodalom:

Kötelező irodalom:

Frisnyák Sándor: Magyarország történeti földrajza. Egyetemi-főiskolai tankönyv.

Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 1995.

Ajánlott irodalom:

Andrásfalvy Bertalan – Vargyas Gábor (szerk.): Antropogén ökológiai változások a Kárpát-medencében. Budapest, 2009.

Bak Borbála: Magyarország történeti topográfiája. Bp. 1997.

Beluszky Pál: A Nagyalföld történeti földrajza. Budapest-Pécs, 2001.

Beluszky Pál (szerk.): Magyarország történeti földrajza I-II. Budapest-Pécs, 2005-

2008

Boros László: A Kárpát-medence szőlő- és borgezdaságának történeti földrajza.

Nyíregyháza, 1999

Boros László (szerk.): Kárpátalja, Nyíregyháza, 1999.

Boros László (szerk.): Erdély természeti és történeti földrajza. Nyíregyháza, 2000.

Dobány Zoltán: A Taktaköz történeti földrajza a 18. század közepétől 1945-ig. nyíregyháza, 1995.

Dobány Zoltán: A Cserehát történeti földrajza. Aggtelek, 2010.

Dobány Zoltán: A Sajó-Bódva köze történeti földrajza. Aggtelek, 2010.

Dobány Zoltán: Történeti földrajzi tanulmányok a Hernád-völgy területéről (18-20. század). Aggtelek, 2010.

Frisnyák Sándor: Történeti földrajz. Nyíregyháza, 1986.

Frisnyák Sándor: Tájak és tevékenységi formák. Miskolc-Nyíregyháza, 1995.

Frisnyák Sándor: A kultúrtáj kialakulása a Kárpát-medencében. Nyíregyháza, 2004.

Frisnyák Sándor: Magyarország kultúrgeográfiai korszakai. Nyíregyháza, 2009.

Frisnyák Sándor (szerk.): A Kárpát-medence történeti földrajza. Nyíregyháza, 1996.

Frisnyák Sándor (szerk.): A Felvidék történeti földrajza. Nyíregyháza, 1998.

Frisnyák Sándor (szerk.): Az Alföld történeti földrajza I-II. Nyíregyháza, 2000.

Frisnyák Sándor (szerk.): A Nyírség és a Felső-Tisza-vidék történeti földrajza. Nyíregyháza, 2002.

Frisnyák Sándor (szerk.): Nyíregyháza. Nyíregyháza, 2003.

Frisnyák Sándor – Csihák György (szerk.): Gyepűk, várak és egyéb honvédelmi létesítmények a Kárpát-medencében. Nyíregyháza-Zürich, 2004.

Frisnyák Zsuzsa: A magyarországi közlekedés krónikája 1750-2000. MTA, Bp. 2001.

Frisnyák Sándor – Tóth József (szerk.): A Dunántúl és a Kisalföld történeti földrajza. Nyíregyháza-Pécs, 2003.

Hajdú Zoltán: Magyarország közigazgatási földrajza. Bp.-Pécs, 2001.

Kázmér Miklós (szerk.): Környezettörténet. Az utóbbi 500 év környezeti eseményei történeti és természettudományi források tükrében. Bp. 2009.

Kókai Sándor: Az Alföld 19. századi vonzáskörzetei és központjai. Nyíregyháza, 1999.

Kókai Sándor: A Bánság történeti földrajza (1718-1918). Nyíregyháza, 2010.

Somogyi Sándor: Az Alföld képe a honfoglalás és a magyar középkor időszakában.

Észak- és Kelet-Magyarországi Földrajzi Évkönyv, Miskolc-Nyíregyháza, 1994.
Somogyi Sándor: Az Alföld földrajzi képének változásai (16-19.század). Történeti Földrajzi Tanulmányok I. Nyíregyháza, 1994.
Szabadfalvi József – Viga Gyula (szerk.): Árucseré és migráció. Miskolc, 1986.
Szulovszky János (szerk.): A magyar kézművesipar története. Budapest, 2005.
Tuba Zoltán (szerk.) – Frisnyák Sándor (társszerk.): Bodrogköz. Gödöllő-Sárospatak, 2008.
R. Várkonyi Ágnes (szerk.): Táj és történelem. Bp. 2000.
Viga Gyula: Gazdasági kapcsolatok hagyományos formái. Debrecen, 2007.
Történelmi atlasz a középiskolák számára, Budapest, 2004.

Nyíregyháza, 2012. szeptember 07.

Dr. Dobány Zoltán
főiskolai docens

Tematika
FDB 1403 Történeti földrajz II.

1. hét: A hazai történeti geográfia eredményei és feladatai. A Kárpát-medencében élő társadalmak táj- és erőforrás-használata, tájformáló, környezet-átalakító tevékenysége
2. hét: A Kárpát-medence természeti képe a honfoglalás és a kora Árpád-korban
3. hét: Magyarország a korai feudalizmus idején (10-13. század)
4. hét: Magyarország bányáipara és kohászata az államalapítástól a 16. század közepéig
5. hét: A magyarság történeti demográfiája (1920-ig)
6. hét: Magyarország a virágzó és a kései feudalizmus idején (14-17. század)
7. hét: A magyar településhálózat kialakulása és fejlődése a 10. századtól 1920-ig
8. hét: Magyarország mezőgazdasága a 18. században és a 19. század első felében
9. hét: A természeti környezet változásai a 9-10. századtól a 19. század közepéig. A társadalom integrált környezet-átalakító tevékenysége a Kárpát-medencében (1846-1920)
10. hét: A Kárpát-medence bányászata és kohászata a 16. századtól 1920-ig
11. hét: A magyar ipar történeti földrajza
12. hét: A feudális kori Magyarország közlekedési hálózata és piacközpontjai. Gazdasági erővonalak és erőközpontok a Kárpát-medencében
13. hét: Hazánk mezőgazdasága 1848 és 1920 között
14. hét: Az ország infrastruktúra-rendszerének kiépítése és hatása a társadalmi-gazdasági folyamatokra (19-20. század)
15. hét: Trianon hatása az ország társadalmi-gazdasági viszonyaira (1920-1945)

Nyíregyháza, 2011. június 20.

Dr. Dobány Zoltán
főiskolai docens

Kollokviumi tételek az FDB 1403 Történeti földrajz II. című tantárgyhoz

1. A honfoglalás előtt élt népek táj- és erőforrás-használata a Kárpát-medencében
2. Kárpát-medence természeti képe a honfoglalás és az államalapítás korában
3. Magyarország történeti demográfiája (895-1526)
4. Magyarország történeti demográfiája (1526-1920)
5. Magyarország történeti demográfiája (1920-1945)
6. A társadalom környezet-átalakító, kultúrtájteremtő munkája a Kárpát-medencében (1846-ig)
7. A társadalom integrált környezet-átalakító tevékenysége a Kárpát-medencében (1846-1920)
8. A Kárpát-medence feudális kori földrajzi munkamegosztása
9. A magyar településhálózat kialakulása és fejlődése az államalapítás korától 1867-ig
10. A magyar településhálózat fejlődése a kiegyezéstől 1945-ig
11. A magyar mezőgazdaság történeti földrajza 895-től a 14. századig
12. A magyar mezőgazdaság történeti földrajza a 14. századtól a 18. századig
13. A magyar mező- és erdőgazdaság történeti földrajza a 18. századtól 1867-ig
14. A magyar mező- és erdőgazdaság történeti földrajza 1867-től 1945-ig
15. A magyar szőlő- és borgazdaság történeti földrajza (Tokaj-Hegyalja részletes jellemzésével)
16. A magyar bányáipar történeti földrajza (az államalapítástól a 16. századig)
17. A magyar bányáipar történeti földrajza a 16. századtól 1945-ig
18. A magyar ipar történeti geográfiája (895-1867)
19. A magyar ipar ágazati és térszerkezete (1867-1945)
20. Az ország infrastruktúra-rendszerének kiépítése és hatása a társadalmi-gazdasági folyamatokra
21. A Kárpát-medence közlekedésföldrajza (895-1847)
22. Magyarország közlekedésföldrajza (1847-1945)
23. Társadalmi-gazdasági változások 1920 és 1945 között

Nyíregyháza, 2011. június 14.

Dr. Dobány Zoltán
főiskolai docens